

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

30. 9. 2024. – 4. 10. 2024.

ODJEL ZA BANKARSTVO, SLUŽBA *FRONT OFFICE*

Sarajevo, 7. 10. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

30. 9. 2024. – 4. 10. 2024.

Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan									
	27.9.24	-	4.10.24	27.9.24	-	4.10.24	27.9.24	-	4.10.24							
2 godine	2,08	-	2,20	↗	3,56	-	3,92	↗	3,94	-	4,14	↗	0,37	-	0,37	↗
5 godina	1,95	-	2,07	↗	3,51	-	3,80	↗	3,82	-	4,02	↗	0,50	-	0,50	↗
10 godina	2,13	-	2,21	↗	3,75	-	3,97	↗	3,98	-	4,13	↗	0,85	-	0,89	↗

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi			
	27.9.24	-	4.10.24	
3 mjeseca	2,963	-	3,055	↗
6 mjeseci	2,872	-	2,856	↘
1 godina	2,500	-	2,552	↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krivulje prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 4. 10. 2024. godine (pone crte) i 27. 9. 2024. godine (isprekidane crte). Na donjem dijelu grafra prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene nadnevke.

EUROZONA

Tijekom prošlog tjedna došlo je do prilične korekcije prinosa obveznica eurozone naviše, a posebno na prednjem i srednjem dijelu krivulje. Prinosi njemačkih obveznica su povećani za od 8 do 13 baznih bodova, prinosi francuskih obveznica za od 7 do 10 baznih bodova, a prinosi talijanskih obveznica od 6 do 16 baznih bodova. Najveći utjecaj na ovakva kretanja prinosa imali su objavljeni ekonomski podatci za SAD, koji su ukazali na snažno tržište rada i još uvijek jaku ekonomiju ove zemlje. S druge strane, objavljuvajućim finalnih podataka potvrđeni su preliminarni podatci koji su pokazali da je stopa inflacije u eurozoni dostigla razinu ispod ciljanih 2%, te da je zabilježila najnižu razinu od travnja 2021. godine, što je utjecalo na to da se povećaju očekivanja dodatnih smanjenja kamatnih stopa ESB-a. Na kraju prošlog tjedna mogućnost smanjenja kamatnih stopa na listopadskoj sjednici, za 25 baznih bodova, na tržištu novca iznosila je preko 90%.

Predsjednica ESB-a Lagarde je izrazila optimizam u svezi s kontroliranjem inflacije, sugerirajući da će ESB to predstaviti na listopadskoj sjednici jer je u govoru nagovijestila momentum ka smanjenju kamatnih stopa. Navela je i da bi inflacija mogla privremeno zabilježiti rast u IV. tromjesečju, zbog ranijeg pada cijene energenata, ali da je uvjerenja da će se vratiti na ciljanu razinu. Ostali članovi UV ESB-a u svojim izjavama su također izrazili očekivanja stabilizacije inflacije, te nisu isključili mogućnost još jednog smanjenja kamatnih stopa već u listopadu. Istovremeno, veći broj članova je ukazao na silazne rizike po pitanju ekonomije eurozone, koja pokazuje znakove slabljenja. Također, neki članovi su ukazali na zabrinutost oko hlađenje europskog tržišta rada i njegovog utjecaja na investicije i ekonomski rast.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je utemeljen na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica uporabe ili nemogućnosti uporabe informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Francuska je objavila plan kojim bi osigurala 60 milijardi EUR smanjenjem potrošnje i povećanjem poreza u sljedećoj godini u nastojanju da riješi problem rastućeg proračunskog deficit-a. Od ovog iznosa dvije trećine bi trebale doći od smanjenja potrošnje ministarstava i zdravstvenog osiguranja, dok bi 20 milijardi EUR bilo prikupljeno putem poreza bogatih pojedinaca, velikih tvrtki i „zelenih inicijativa“. Ministar financija Italije Giorgetti je izjavio da Italija planira, kako bi smanjila svoj proračunski deficit, povećati poreze za tvrtke koje su imale najveću korist od nedavnih ekonomskih turbulencija. Cilj je deficit dovesti ispod 3% do 2026. godine.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. Br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije – EZ (prelim.)	RUJ	1,8%	1,8%
2.	Temeljna stopa inflacije – EZ (prelim.)	RUJ	2,7%	2,7%
3.	Stopa inflacije – Njemačka (prelim.)	RUJ	1,8%	1,8%
4.	Stopa inflacije – Italija (prelim.)	RUJ	0,8%	0,8%
5.	Stopa inflacije – Irska (prelim.)	RUJ	-	0,2%
6.	Stopa inflacije – Portugal (prelim.)	RUJ	-	2,6%
7.	Stopa inflacije – Nizozemska (prelim.)	RUJ	3,2%	3,3%
8.	Proizvođačke cijene – EZ (G/G)	KOL	-2,3%	-2,3%
9.	PMI kompozitni indeks– EZ (final.)	RUJ	48,9	49,6
10.	PMI indeks prerađivačkog sektora – EZ (final.)	RUJ	44,8	45,0
11.	PMI indeks uslužnog sektora – EZ (final.)	RUJ	50,5	51,4
12.	Odnos deficit-a i BDP-a – Italija (Q/Q)	II. tromjesečje	-	5,8%
13.	Industrijska proizvodnja – Španjolska (G/G)	KOL	-0,1%	-0,1%
14.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	KOL	-2,0%	0,5%
15.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	KOL	-	0,3%
16.	Stopa nezaposlenosti – EZ	KOL	6,4%	6,4%
17.	Stopa nezaposlenosti – Italija	KOL	6,5%	6,2%
18.	Stopa nezaposlenosti – Belgija	KOL	-	5,4%
19.	Stopa nezaposlenosti – Irska	RUJ	-	4,3%
20.	Promjena broja nezaposlenih – Španjolska (u 000')	RUJ	12,0	3,2
21.	Obim maloprodaje – Finska (G/G)	KOL	-	-0,7%
22.	Obim maloprodaje – Irska (G/G)	KOL	-	-2,5%
23.	Maloprodaja – Nizozemska (G/G)	KOL	-	1,8%
24.	Maloprodaja – Italija (G/G)	KOL	1,3%	0,8%

SAD

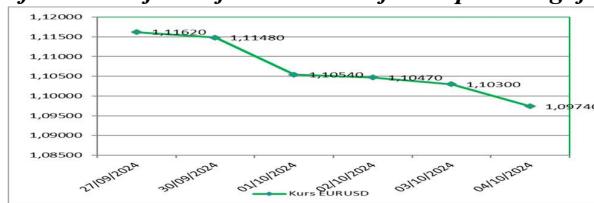
Prinosi američkih državnih obveznica su proteklog tjedna zabilježili priličan rast duž cijele krivulje, a posebno pod utjecajem objavljivanja pozitivnih podataka s tržišta rada (rast broja zaposlenih po svim sektorima u rujnu). Nakon objavljivanja navedenih podataka, reducirana su očekivanja tržišnih sudionika da će Fed na sjednici u studenom smanjiti referentnu kamatnu stopu za 50 baznih bodova.

Službenici Feda su prošlog tjedna bili prilično aktivni po pitanju izjava o monetarnoj politici. Predsjednik Feda Powell naglasio je plan postupnog smanjenja kamatnih stopa uz osiguranje ekonomske stabilnosti. Powell je izrazio uvjerenje da će se inflacija kretati ka cilju od 2%, ali je naglasio da će buduće odluke ovisiti o ekonomskim podatcima. Iako je inflacija usporena, on je primijetio da je tržište rada oslabilo, ali ostaje i dalje solidno. Investitori očekuju dalje smanjenje kamatnih stopa, ali opreznim tempom kako bi se izbjeglo ponovno pokretanje inflacije. Članica FOMC-a Bowman je ponovila da je inflacija i dalje iznad cilja Feda, zagovarajući odmjeren pristup smanjenju kamatnih stopa. Predsjednik Feda iz Atlante Bostic je istaknuo da je otvoren za smanjenje referentne kamatne stope za 50 baznih bodova u studenom, ako se rast radnih mjesta uspori brže od očekivanog, ciljajući raspon referentne kamatne stope 3,00% - 3,25% do kraja 2025. godine. Predsjednik Feda iz Richmonda Barkin je primijetio napredak u pogledu inflacije, ali je istaknuo kako je prerano da središnja banka proglaši pobjedu.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prehodno razdoblje
1.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	RUJ	55,4	55,2
2.	ISM indeks uslužnog sektora	RUJ	51,7	54,9
3.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	27. ruj	-	-1,3%
4.	Narudžbe trajnih dobara (final.)	KOL	0,0%	0,0%
5.	Tvorničke narudžbe	KOL	0,1%	-0,2%
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	28. ruj	221.000	225.000
7.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	21. ruj	1.830.000	1.826.000
8.	ADP indeks promjene broja zaposlenih	RUJ	125.000	143.000
9.	PMI indeks prerađivačkog sektora (final.)	RUJ	47,0	47,3
10.	Potrošnja građevinskog sektora (M/M)	KOL	0,2%	-0,1%
11.	ISM indeks prerađivačkog sektora	RUJ	47,5	47,2
12.	Stopa nezaposlenosti	RUJ	4,2%	4,1%
13.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor	RUJ	150.000	254.000
14.	Promjena zaposlenih privatni sektor	RUJ	125.000	223.000
15.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor	RUJ	-8.000	-7.000

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad s razine od 1,1162 na razinu od 1,0974.

VELIKA BRITANIJA

Prema objavljenim podatcima, britanska ekonomija je u II. tromjesečju zabilježila značajniji godišnji rast nego u prethodnom tromjesečju. Premjer Starmer namjerava ubrzati rast, a ministarka Reeves i dalje nagovještava moguća povećanja poreza i promjene fiskalnih pravila u predstojećem proračunu. BoE prognozira rast od 0,3% u trećem tromjesečju, ali očekuje da će se on kasnije ubrzati kako se inflacija i kamatne stope budu smanjivali. Efektivna kamatna stopa na hipotekarne kredite povećana je na 4,84% s 4,81%. Raspoloženje među britanskim potrošačima i tvrtkama pogoršano je zbog upozorenja Vlade pred objavljivanje novog proračuna, što se može zaključiti prema pesimističnim podatcima koji pokazuju da je štednja na najvišoj razini od 2021. godine.

BoE je upozorila da su moguće „oštре“ korekcije na finansijskim tržištima Velike Britanije, koje bi mogle izazvati probleme u kreditiranju i više troškove pozajmljivanja. Geopolitički rizici izazivaju zabrinutost među sudionicima na tržištu, a BoE je primijetila da su ti rizici na najvišoj razini od 2008. godine. Rejting agencija Moody's je promijenila izglede za britanski bankarski sustav na „stabilan“ s „negativan“ zbog stanja njihovih bilanci u razdoblju smanjivanja kamatnih stopa.

Guverner Bailey je izjavio da bi BoE mogla postati malo aktivnija u procesu smanjivanja kamatnih stopa, te nagovijestio mogućnost smanjenja ukoliko inflacija i dalje bude pod kontrolom. Bailey je pohvalio ekonomsku otpornost Velike Britanije, a smatra da su potrebne veće investicije u infrastrukturi kako bi se suočili s problemima starenja populacije, troškova obrane i klimatskih promjena. Suprotno ovim guvernerovim izjavama, glavni ekonomist BoE Pill je istaknuo važnost opreza pri procjenjivanju upornosti inflacije i izjavio da se on zalaže za postupno povlačenje restriktivnih mjera u monetarnoj politici. Upozorio je na opasnost preranog ili prebrzog smanjivanja kamatnih stopa, izrazio zabrinutost zbog trajnih inflatornih pritisaka, te istaknuo da rast plaća i inflacija u uslužnom sektoru i dalje predstavljaju problem.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Nationwide indeks cijena kuća (G/G)	RUJ	2,7%	3,2%
2.	Bilans tekućeg računa (u mlrd GBP)	2. tromjesečje	-33,0	-28,4
3.	BDP (G/G) (final.)	2. tromjesečje	0,9%	0,7%
4.	Privatna potrošnja (Q/Q) (final.)	2. tromjesečje	0,2%	0,2%
5.	Javna potrošnja (Q/Q) (final.)	2. tromjesečje	1,4%	1,1%
6.	Ukupne poslovne investicije (Q/Q) (final.)	2. tromjesečje	-0,1%	1,4%
7.	Izvoz (Q/Q) (final.)	2. tromjesečje	0,8%	-0,3%
8.	Uvoz (Q/Q) (final.)	2. tromjesečje	7,7%	6,3%
9.	PMI indeks prerađivačkog sektora (final.)	RUJ	51,5	51,5
10.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	RUJ	52,8	52,4
11.	PMI kompozitni indeks (final.)	RUJ	52,9	52,6
12.	PMI indeks građevinskog sektora	RUJ	53,1	53,2

Tijekom proteklog tjedna GBP je deprecirao u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio rast s razine od 0,83467 na razinu od 0,83618. GBP je deprecirao i u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD smanjen s razine od 1,3374 na razinu od 1,3122.

JAPAN

Novoizabrani japanski premijer Ishiba planira održati izvanredne izbore 27. listopada, godinu dana ranije nego što bi trebalo. Nakon pobjede na izborima za vođu LDP stranke, Ishiba namjerava brzo zadobiti povjerenje javnosti i oživiti popularnost LDP stranke, koja slabi. Postavio je cilj da do kraja desetljeća minimalna satnica dostigne 1.500 JPY i istaknuo važnost postizanja sigurnosti od nuklearne proizvodnje. On također namjerava izgraditi stabilne veze s Kinom i ojačati veze s Južnom Korejom. Ključni službenici su izabrani, te će Katsunobu Kato biti ministar financija, a Yoshimasa Hayashi glavni tajnik kabinetra.

Ishiba želi okončati deflaciju te je pozvao BoJ da zadrži blagu monetarnu politiku kako bi podržala ekonomski rast. Obećao je mjere ekonomске podrške, promociju investicija i minimalni rast plaća. Ministar ekonomskog oporavka Akazawa smatra da BoJ treba biti oprezna kada su u pitanju daljnja povećanja kamatnih stopa kako bi se osiguralo da Japan u potpunosti pobijedi deflaciju. Njegovi komentari, kao i izjave guvernera Uede nagovještavaju da BoJ na kraju ovog mjeseca neće povećati kamatne stope. Guverner Ueda je informirao premijera Ishibu na njihovom prvom sastanku da će BoJ nastaviti podržavati japansku ekonomiju stimulativnom monetarnom politikom te da ima vremena da se razmotre daljnje odluke o monetarnoj politici. Ankete su pokazale da je podrška Ishibinom kabinetu relativno niska u usporedbi s podrškom koju su imale prethodne vođe.

Tržište svopova je smanjilo i vjerojatnoću za povećanje kamatnih stopa u prosincu, što je potaknulo rasprodaju JPY i želju da se kupuje imovina koja nosi viši prinos. Tržišni sudioconi očekuju daljinj pad vrijednosti ove valute. Nekoliko ministara iz Japana pokušalo je ublažiti utjecaj Ishibinih komentara o odlaganju povećanja kamatnih stopa. Akazawa je dodao da je glavni problem određivanje adekvatnog trenutka za normalizaciju politike, ali da se ide ka toj normalizaciji. Službenik MMF-a Kozak izjavio je da bi BoJ trebao postupno povećavati referentnu kamatnu stopu prateći podatke kao što su prognoze inflacije.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Industrijska proizvodnja (G/G) (prelim.)	KOL	-1,5%	-4,9%
2.	Maloprodaja (G/G)	KOL	2,6%	2,8%
3.	Indeks započetih kuća (G/G)	KOL	-3,5%	-5,1%
4.	Stopa nezaposlenosti	KOL	2,6%	2,5%
5.	Odnos slobodnih radnih mjesta i prijavljenih radnika	KOL	1,24	1,23
6.	PMI indeks prerađivačkog sektora (final.)	RUJ	49,6	49,7

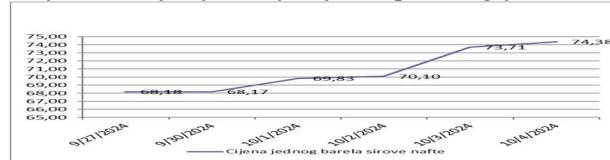
7.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	RUJ	53,9	53,1	53,7
8.	PMI kompozitni indeks (final.)	RUJ	52,5	52,0	52,9
9.	Monetarna baza (G/G)	RUJ	-	-0,1%	0,6%
10.	Indeks potrošačkog povjerenja	RUJ	37,0	36,9	36,7

JPY je tijekom proteklog tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast s razine od 158,79 na razinu od 163,26. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast s razine 142,21 na razinu od 148,70.

NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak iznosila je 68,18 USD (61,08 EUR). Tijekom proteklog tjedna cijena nafte je imala tendenciju rasta. Eskalacija geopolitičkih odnosa na Bliskom istoku, uz poseban fokus na odnos Irana i Izraela, ključni je čimbenik koji podržava rast cijene ovog energenta. Početkom tjedna cijena je bilježila rast, pod utjecajem vijesti da je Iran napao Izrael. Izraženiji rast cijene ovog energenta zaustavljen je nakon objavljanja vijesti da je OPEC+ pristao ublažiti smanjenje proizvodnje u prosincu, nakon odgode zbog niskih cijena nafte. Predstavnici članica zemalja OPEC+ su razgovarali o Kazahstanu, Rusiji i Iraku, a vezano za kompenzaciju zbog prekoračenja proizvodnih kvota tijekom ljeta. Ministar nafte Saudijske Arabije Abdulaziz Bin Salman je upozorio da bi cijena nafte mogla pasti na 50 USD po barelu ako se članice ne pridržavaju ograničenja. Prema podatcima API, američke zalihe sirove nafte su u posljednjem tjednu rujna smanjene za 1,5 milijuna barela, dok su, s druge strane, prema podatcima EIA, zalihe sirove nafte u istom razdoblju povećane za 3,9 milijuna barela, što doprinosi jačanju zabrinutosti zbog prevelike ponude. Istraživanje tržišta pokazuje da je proizvodnja sirove nafte OPEC-a pala za 480.000 barela dnevno na 26,61 milijun prošlog mjeseca nakon političke krize u Libiji. Uvoz nafte s Bliskog istoka smanjen je na najnižu razinu od siječnja, uz značajan pad izvoza Saudijske Arabije i Iraka, što bi se moglo pogoršati ako regionalni sukobi eskaliraju. U četvrtak je cijena nafte bilježila priličan rast od preko 5%, nakon što je predsjednik SAD-a Biden spomenuo razgovore o podršci Izraelu u napadu na iranska naftna postrojenja. Inače, Iran proizvodi preko tri milijuna barela dnevno, a svaki poremećaj mogao bi imati značajne globalne posljedice. Ovo je zasjenilo vijesti da će Libija nastaviti punu proizvodnju nafte od četvrtka, dodajući 700.000 barela dnevno nakon rješavanja političkog spora. Jačanje zabrinutosti da bi Izrael mogao napasti iranska naftna postrojenja je čimbenik koji je najviše doprinio rastu cijene ovog energenta krajem tjedna. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 74,38 USD (67,78 EUR), što predstavlja rast od 9,09% na tjednoj razini (najveći tjedni rast od ožujka 2023. godine).

Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.658,24 USD (2.381,51 EUR).

Cijena zlata je tijekom proteklog tjedna bilježila volatilna kretanja. Početkom tjedna cijena je zabilježila smanjenje pod utjecajem rasta prinosa američkih državnih obveznica i aprecijacije USD. Na smanjenje je utjecao i govor predsjednika Feda Powella koji je signalizirao da se ne žuri s dalnjim smanjenjem kamatnih stopa. Eskalacija tenzija na Bliskom istoku utjecala je na rast privlačnosti zlata kao aktive sigurnog utočišta, što se reflektiralo na rast cijene ovog plemenitog metala tijekom trgovanja u utorak.

Usprkos eskalaciji sukoba na Bliskom istoku, cijena zlata je sredinom tjedna zabilježila smanjenje. Analitičari smatraju da će događaji na Bliskom istoku i predsjednički izbori u SAD-u nastaviti biti čimbenici koji će u dugom roku podržavati cijenu ovog plemenitog metala. Tijekom trgovanja u četvrtak cijena zlata se kretala u uskom rasponu, uz jačanje USD koje se suprotstavlja privlačnosti zlata kao sigurnog utočišta usred eskalacije tenzija na Bliskom istoku.

Objavljivanje pozitivnih podataka s tržišta rada u SAD-u, odrazilo se na smanjenje cijene zlata tijekom trgovanja u petak. Ipak, zlato i dalje ostaje podržano geopolitičkim rizicima na Bliskom istoku. Kina je tijekom rujna, peti mjesec zaredom, zadržala rezerve zlata na razini od 72,8 milijuna trojnih unc.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.653,60 USD (2.418,08 EUR), što predstavlja blagi pad od 0,17% na tjednoj razini.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna

